

Назва дисципліни	Соціальна відповідальність бізнесу
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Викладач	Панюк Тетяна Петрівна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, в соцмережі	http://rshu.edu.ua/kafedry-fdkmttf/kafedra-et/sklad-kafedri-ekonomichnoji-teoriji/121-personalii/1248-paniuk-tetiana-petrivna
E-mail	panjuk@ukr.net
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	https://meet.google.com/jgs-dnnz-poz
Консультації	очні: щовівторка, з 11.00 до 12.30 онлайн: щоденно (за допомогою електронної пошти)

Цілі навчальної дисципліни

Загострення трансформаційних суперечностей під впливом дії глобалізаційних та інтеграційних процесів актуалізували необхідність формування нової парадигми суспільного розвитку, в якій завдання досягнення кількісного зростання поступається місцем завданню забезпечення сталого екологічного, соціального та економічного розвитку в межах світового господарства. Цілі та завдання парадигми сталого розвитку найбільш ефективно можуть бути реалізовані в межах стратегії соціальної відповідальності (СВ), яка є добровільною ініціативою організацій щодо дотримання етичних норм у сфері соціальної взаємодії та прийняття на себе відповідальності за вплив на навколишнє середовище, партнерів, споживачів, працівників, громади тощо.

Навчальна дисципліна «Соціальна відповідальність бізнесу» (СВБ) має ознайомити майбутніх фахівців із загальними закономірностями взаємодії бізнесу і суспільства, з використанням СВ в управлінні організаціями та розвинути моральну свідомість їхньої соціально-відповідальної поведінки. Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (StudentCentered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u>	<i>Обов'язкова/ вибіркова</i>	
Модулів — 1	Спеціальність: <u>075 «Маркетинг»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>презентація</u>		Семестр	
Загальна кількість годин — 90 год.		1-й	-
		Лекції	

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 2 самостійної роботи студента — 3	Освітній ступінь: <u>бакалавр</u>	16 год.	-
		Практичні, семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: <u>залік</u>	

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного опанування навчальним матеріалом дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» слід попередньо засвоїти матеріал організації економічної діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання є формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності з позиції сучасних стандартів соціальної політики, соціальної звітності, етики бізнесу й прав людини в умовах інтеграції концепції сталого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними положеннями і практикою взаємодії держави, бізнесу, суспільства та людини у сфері соціальної відповідальності як умови сталого розвитку суспільства;
- навчити здобувачів вищої освіти визначати можливості використання зарубіжного досвіду та аналізувати можливості використання елементів зарубіжних моделей соціальної відповідальності в національній економіці;
- сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння значення соціальної відповідальності держави, бізнесу, суспільства та людини;
- проаналізувати роль держави у забезпеченні практики ефективної системи соціальної відповідальності.

Результати навчання:

Реалізація поставлених завдань дозволяє забезпечити наступні програмні результати навчання:

- вміти адаптовувати і застосовувати нові досягнення в теорії та практиці маркетингу для досягнення конкретних цілей і вирішення задач ринкового суб'єкта;
- обґрунтовувати маркетингові рішення на рівні ринкового суб'єкта із застосуванням сучасних управлінських принципів, підходів, методів, прийомів;
- формувати маркетингову систему взаємодії, будувати довгострокові взаємовигідні відносини з іншими суб'єктами ринку.

Очікувані результати навчання

знати:

- Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень.
- Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності.

вміти:

Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів, застосування інноваційних підходів.

Дидактична карта дисципліни

Тема заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Завдання самостійної роботи, години	Література	Бали	Термін виконання самостійної роботи
Модуль 1. Основи та прикладні засади формування соціальної відповідальності бізнесу						

Змістовий модуль 1. Основи соціальної відповідальності бізнесу						
Тема 1. Соціальна відповідальність як теоретичний конструкт сучасного соціального знання. 2 год.	лекція, практична	МН1, МН3, МН4	Державна політика як основа формування соціальної відповідальності, 5 год.	[1,2,4,6,7,11]	10	протягом тижня
Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки, 2 год.	лекція, практична	МН1, МН2, МН3, МН4, МО2, МО4, МО9	Формування відносин бізнесу із внутрішніми та зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності, 5 год.	[1,2,5,18]	10	протягом двох тижнів
Тема 3. Місце соціальної відповідальності в управлінні організацією, 2 год.	лекція, практична	МН1, МН3, МН4, МО7	Політика управління соціальною відповідальністю, 5 год.	[1,2,8,10,13]	5	протягом тижня
Тема 4. Соціальні, економічні, екологічні аспекти соціальної відповідальності високотехнологічних підприємств, 4 год.	лекція, практична	МН1, МН2, МН3, МН4, МН6, МО2, МО4, МО9	Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності, 5 год.	[1,7,10,20]	10	протягом двох тижнів
Тема 5. Моніторинг та оцінювання корпоративної соціальної відповідальності, 2 год.	лекція, практична	МН1, МН3, МН4, МО7	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності. Корпоративний соціальний звіт., 5 год.	[1,3,16,17]	5	протягом тижня
Змістовий модуль 2. Прикладні засади формування і реалізації соціальної відповідальності бізнесу						
Тема 6. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності, 4 год.	лекція, практична	МН1, МН3, МН4, МО7	Декларація соціального партнерства, 5 год.	[1,5,15, 16, 18]	10	протягом тижня
Тема 7. Діалог зі стейкхолдерами як основний напрямок соціальної відповідальності бізнесу, 2 год.	лекція, практична		Характеристики та принципи стратегічного діалогу зі стейкхолдерами, 5 год.			
Тема 8 Зарубіжний досвід становлення соціальної відповідальності бізнесу, 4 год.	лекція, практична	МН1, МН3, МН4, МО7	Міжнародні організації у сфері соціальної відповідальності бізнесу, 2 год.	[1,4, 6, 3,16,17]		протягом тижня
Тема 9. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні, 2 год.	лекція, практична	МН1, МН2, МН3, МН7, МН6, МО2, МО4, МО8, МО9	Міжнародний і український досвід впровадження принципів соціальної відповідальності на високотехнологічних підприємствах, 5 год.	[1,5,6,8, 11,19]	10	протягом двох тижнів

Методи навчання

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (практичні заняття);
 МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
 МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
 МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
 МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

Методи оцінювання результатів навчання

МО1 – екзамени;
 МО2 – усне або письмове опитування;
 МО4 – тестування;
 МО6 – реферати, есе;
 МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
 МО9 – захист практичних робіт;
 МО10 – залік.

Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для комунікації та доступу до освітнього контенту дисципліни у електронній формі.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Закону України Про вищу освіту, Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Присутність студента на лекційних заняттях не обов'язкова за умови, що ви самостійно можете зрозуміти і засвоїти теоретичний матеріал. Обов'язковою є присутність на практичних заняттях. На практичних заняттях дозволяється користуватись конспектами лекцій та мобільними гаджетами (у навчальних цілях). Індивідуальне довгострокове завдання виконується студентом вдома протягом семестру і здається на перевірку у встановлений термін. Робота оформлюється на аркушах формату А4. Виконання завдань повинно бути повним і містити необхідні пояснення.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну або індивідуальну роботу, повинен дотримуватись політики доброчесності, не видаючи чужі досягнення за свої. У разі наявності плагіату у будь-яких видах робіт, він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені даним силябусом

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний(підсумковий).

Методи контролю: перевірка самостійних та контрольних робіт, індивідуального довгострокового завдання; перевірка знання теоретичного матеріалу. За усні відповіді на лекційних та лабораторних заняттях, активність, виконання домашніх завдань, розв'язування задач на практичних заняттях студент може отримати бонусні бали (не більше 10 балів загалом). Критерії оцінювання програмних результатів навчання. В університеті діє накопичувальна кредитно-трансферна система оцінювання програмних результатів навчання студентів, що реалізується в ході написання самостійних та контрольних робіт, виконання ІДЗ та модульного контролю, для яких визначено мінімальну кількість балів, яку слід набрати для формування рейтингового балу студента та виставлення його у залікову книжку і відомість успішності студентів з відповідними оцінками за національною та Європейською кредитно-трансферною системами на рівні 60% від запланованого.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, самостійно здобувати знання, без допомоги	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності			
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання		задовільно	зараховано
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти			
35-59	FX	недостатньо з можливістю повторного складання семестрового контролю			незадовільно	незараховано
1-34	F	незадовільно з				

		обов'язковим повторним вивченням дисципліни				
--	--	--	--	--	--	--

**Розподіли балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивчення дисципліни
«Соціальна відповідальність бізнесу»**

Поточне тестування та самосійна робота					реферат	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
П1	П2	П3	П4	МКР		
10	10	10	10	40	20	100

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. «Соціальна відповідальність» як категорія сучасного соціального знання. Концепція стійкого розвитку та концепція корпоративної стійкості.
2. Сутність суспільного руху за соціальну відповідальність. Концептуальні основи розвитку соціальної відповідальності.
3. Сутність, види, категорії, еволюція, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності. Стратегія соціально відповідальної поведінки у ринковому середовищі.
4. Особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку: соціальна відповідальність людини, держави, суспільства.
5. Правова та позаправова соціальна відповідальність.
6. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності (КСВ).
7. Основні принципи КСВ.
8. Моделі КСВ бізнесу і становлення різних типів корпоративної культури в умовах цифровізації.
9. Інноваційна стратегія соціально відповідальної організації.
10. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.
11. Фінансовий та нефінансовий сектори КСВ.
12. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.
13. Специфічні риси КСВ в IT-сфері
14. Специфічні риси КСВ на підприємствах енергетики.
15. Специфічні риси КСВ на підприємствах точного машинобудування.
16. Зелені тенденції в розвитку промислових підприємств
17. Підзвітність як принцип соціально відповідального бізнесу.
18. Соціальна підзвітність. Проблема вимірювання соціального внеску (соціального ефекту діяльності) організації.
19. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності. Корпоративний соціальний звіт.
20. Фінансова та нефінансова звітність. Цілі та історія розвитку нефінансової звітності. Відповідальність, повноваження, обмін інформацією.
21. Запровадження системи корпоративної соціальної відповідальності. Концепція зацікавлених сторін: ідея, історія, сутність.
22. Соціальні інвестиції як явище; сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної відповідальності роботодавців. Форми соціального інвестування.
23. Соціальні програми компанії: сутність, напрямки.
24. Сутність, складові та пріоритети розвитку соціальної відповідальності політики управління персоналом
25. Принципи й впровадження соціальної відповідальності Міжнародні стандарти як орієнтири складання соціальних звітів.
26. Міжнародні стандарти соціальної звітності.
27. Сутність, структура, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності.
28. Особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в реаліях новітньої України.
29. Приклади соціально відповідальних та соціально безвідповідальних практик.
30. Особливості соціальної звітності в Україні.

Рекомендована література

Основна:

1. Шаповал В.М. Соціальна відповідальність бізнесу в структурі управління економікою: монографія. Д.: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2011. 357 с.

2. Смовженко Т.С. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник / О. Гирик, О. Денис, О. Дубовик, І. Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М. Саприкіна, Р. Семів, З. Скринник, К. Телюк; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. А. Я. Кузнецової. К. : УБС НБУ, 2009. 314 с.
3. Антохов А. А. Інноваційні стратегії соціальної відповідальності бізнесу. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 18. С. 5–10. 3. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. К. : Стандарт, 2005. 302 с.
4. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціальногуманітарний аспект / [авт. кол.] ; за наук. ред. А. Я. Кузнецової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 287 с
5. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ. Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с. 9
6. Шаповал В.М., Гетьман О.О., Бендасюк О.О. Формування інституціональної підтримки соціальної відповідальності підприємництва в Україні. Бізнес-навігатор. Спеціальний випуск, присвячений засіданню круглого столу Міжнародної академії економіки та екотехнологій. 2010. №21. С.148–154.
7. Шаповал В.М. Аналіз концептуальних підходів до проблеми соціальної відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності. Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян : монографія : у 2-х т. / за ред. Г.Г. Півнякя ; М-во освіти і науки України ; Нац. гірн. ун-т. Д. : НГУ, 2014. Т.1. 629 с. (С.80–94.).
8. Балуєва О. В., Боднарчук О.В. Соціальна відповідальність: навчальний посібник. Маріуполь. ДонДУУ, 2017. 284 с.
9. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / [Лазоренко О., Колишко Р. та ін.]. К.: Вид-во «Енергія», 2008. 96 с.
10. Белобородова М. В. Особливості впровадження екологічної відповідальності в стратегію розвитку промислових підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17(1). С. 20-24. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_17\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_17(1)_6).
11. Бутко М., Мурашко М. Генезис соціальної відповідальності бізнесу та її становлення в Україні. Економіка України. 2009. №7(572). С.74-85.
12. Герет Т. М. Етика бізнесу: Пер. з англ. / Герет Т. М., Клоноскі Р. Дж. К.: Основи, 1997. 214 с.
13. Шаповал В.М. Мотиви та вигоди соціально відповідальної діяльності: досвід розвинутих країн. Вісник Академії митної служби України. 2008. №2(38). С.24–32.
14. Грицина Л. А. Формування концепції корпоративної соціальної відповідальності підприємств у контексті циклічності розвитку світової економіки. Наука й економіка, 2013. Вип. 4(1). С. 251-254. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2013_1_4_39.
15. Жаліло Я.А. Економічний діалог: партнерство заради прогресу / Жаліло Я.А., Акімова І.М., Ляпін Д.В. К.: МСД, 2007. 123 с.
16. Зінченко А.Г., Саприкіна М.А. Соціальна відповідальність в Україні: погляди різни стейкхолдерів. Регіон. аспект. К.: Фонд «Східна Європа», 2008. 60 с.
17. Шаповал В.М. Стандарти і види соціальної звітності. Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. Випуск 251: В 6 т. Т. III. Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. С.552–560.
18. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2008. 152 с.
19. Благодійні інституції України: сучасний стан та перспективи розвитку (за результатами соціологічного дослідження) / Автори: О.В. Безпалько, Ю.М. Галустян, А.В. Гулевська-Черниш, Г.М. Лактіонова, Л.Б. Магдюк, Д.В. Непочатова, Л.М. Паливода, Г.О. Притиск; за заг. ред. А.В. Гулевської-Черниш. К. : Книга плюс, 2008. 120 с.
20. Шаповал В.М., Бережна М.В. Удосконалення економічного механізму стимулювання екологічної відповідальності підприємств України. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2011. Вип. 2. С. 234–239.

Додаткова:

- Журнали: 1. "Актуальні проблеми економіки"
 2. "Економіка АПК"
 3. "Економіка. Економічні науки: Реферативний журнал"
 4. "Економіка в школах України"
 5. "Економіка та держава"
 6. "Економіка України"
 7. "Економіст"
- Газети: 1. "Аргументи і факти в Україні"
 2. "Голос України"

3. "Урядовий кур'єр"